

המטאוונים למיזרחי ובחזרה

תמימות-דעים בספרדית, צרפתית, איטלקית ואנגלית

חרש-חרש הסתיימו בארץ צילומיה של קר פרוקציה אמריקאית-ישראלית בשם אהבה צעירה לנצח. חרש — כי משה מיזרחי הקפיד לשמור על "סט סגור כמעט הרמטית". כמעט, כי פה ושם הסתננו סיפורים על הוטו שהטיל הטון של תום הנסק על כל הוזה מיוערת של אוצרו המתוק וכתול-העיניים מסמלאש. והיה גם סיפור על סיפור-אהבה, לא זה שבסרט, כי אם זה שפאלו התרחש בין הבימאי לשחקנית הראשית, היפהפיה, כריסטינה מארי סיליאק (היו שפירשו והוסיפו את רמונה הפיסי למיכל בת-אדם). וגם אם מקורו של הסיפור הזה רמיוני בלבד, הרי זה רק לטובה: איזו הפקה הוליוודית מכובדת אינה קושרת את שם

ענת עצמון ובנדיקט מילור
גם הם אוהבים אצל מיזרחי

השחקנית הראשית, אם לא לרומן עם השחקן הפארטנר, הרי לפחות עם הבימאי. כסרט עצמו שתי אהבות בין שתי נערות

אנטי סובייטי
בנוסח סובייטי

אלני (צפון תל-אביב, ארצות-הברית) — הבימאי מיטל ייטס, (המלביש, תרגילים בהתנגדות) ו-סטיו סטיין (התסריטאי החביב עליו) מצליחים להפתיע, זו הפתעה שאפשר למחול עליה: אכזבה גדולה. אלני, רב-המכר של כתב הניוירוק טיימס רבה ב-14 שפות, וייטס הבחין מייד בדראמה העזה הטמונה בו — אדם בוגר, בעל מישפחה וילדים, החוזר למולדתו כדי לגלות את רוצחה של אמו, לשחזר את מיה האחרונים ולנקום את דמה. רק כך, הוא סבור, ימצא מנוחה אמיתית לנפשו. בתוך חיפושיו אחרי האמת ההיסטורית הוא מגלה את אהבת האם שאין לה גבול, ומאבד את דחף-הנקם כשהוא ניצב לפני נכדתו הקטנה של הפושע. לפתע הוא יודע שאם יפגע בה, יהיה זה מעשה-נבלה בדיוק כמו מעשהו של האדם שאת נפשו הוא מבקש.

אלא שלאמת ההיסטורית יש עוד פנים, חזקים מאוד. כי אמו של גייג, אלני (קייט נאלינג), הוצאה להורג בידי כיתת-יורים של כוחות הגרילה הקומוניסטים שהשתלטו על כפרה, בזמן מלחמת-האזרחים ביוון. עם כל הכבוד למניע האנושי ולכאב הסובייקטיבי של הבן, שדרך עיניו נראה כל הסיפור, אי-אפשר להפוך את המיקרה של אלני לאבסטינוס לכל מה שהתרחש באותה תקופה. למראה סירטו של ייטס ולשמע המילים המיליטאנטיות ששם סטיין בפי גיבוריו אפשר להבין מדוע סירבו אנטי-הקולנוע ביוון לשתף איתו פעולה, ולבד מכמה צילומים באתונה לא התאפשר לו לצלם את סירטו ביוון ועם שחקנים יווניים — שאולי היו מגבירים את

ירושלמיות (מארסיליאק וענת עצמון) וטייסיס אמריקאים. להם הן נישאות לבסוף.

"מיזרחי פשוט יותר". בערב האחרון לשהיית הצוות בארץ, בדרך למסיבת-סיום פרטית, ניאותו ראשי הצוות הטכני המכובד, יחד עם הכוכב הראשית, להעניק ראיון מיוחד להעולם הזה. כולם דיברו בשבחם של מיזרחי והנסיון הישראלי, ונראה כה מרוצים עד שחבל היה שהראיון לא נערך באו"ם.

הוא לפחות נשמע כזה: כריסטינה מארסיליאק, בתו של מנהל התיאטרון הלאומי הקלאסי

במדריד, דיברה ספרדית; ג'וזפה לאנצ'י, מנהל התאורה והצילום, שצילם בעבר את קאוס של טאוויאני, דיבר איטלקית; פאבריציו ויאקרי, מכון הפוקוס, והצלם פאביו קונורס דיברו אנגלית; המקליט ועוזרו, דניאל בריסו (אוסקר על הקלטת נעדר של קוסטא גאבראס) וואן מארי כלונדל דיברו צרפתית. וזו תמצית החוויה הישראלית של הנ"ל, אחד לאחר:

● ג'וזפה לאנצ'י: "זו הפעם הראשונה שצילמתי סרט מחוץ לאיטליה, אבל גיליתי

אלני (קייט נאלינג): לא היתה ולא תהיה

אמינותו. המפוקפקת כעת, של הסרט. בפשטנות מדהימה ובצילום מסכתי, המזכיר את סירטי-התעמולה הסובייטיים, הוא מציג את הקומוניסטים כחסרי-לב, אכזרים ומעוותי-מישפט. הדבר מקומם כל מי שידוע כמה מסובכים היו הדברים במלחמת-אזרחים זו. שאת פעניה מלקקים היוונים עד עצם היום הזה, 40 שנה מאוחר יותר, על הליהוק אפשר רק לומר שהוא פאתטי. שכן קייט נאלינג, מאופרת עד כדי כיעור, לא היתה ולא תהיה לעולם אלני. ג'ון מלקוביץ', אחד המוכשרים שבצעירי הקולנוע האמריקאי, עושה כמיטב יכולתו, אבל אינו מצליח להתמודד עם חומר המצטיין בחד-צדדיות שטוחה כל-כך.

שהישראלים תפוחים מאוד, והרגשתי כאילו אני מצלם בבית. אומנם משה הכין אותי לעובדה שהאור בישראל דומה מאוד לאור בסיציליה, שם צילמתי את קאוס, ושהיה רוצה שהאור החזק ייראה בתמונות. דרישה אחרת שלו היתה שאפשר יהיה להרגיש בצילום באיזו שעה

מארסיליאק ב.אהבה צעירה לנצח
הספרדיה שמזרחי אהב מכולן

משעות היום מתרחשת הסצנה. להשוות עם הטאוויאני? ראשית, הם שניים והוא אחד. אין לו אה להיוועץ בו בכל רגע. אצל האחים הכל מתוכנן מראש לפרטי-פרטים, וכש אתה בא לבימת-הצילומים הכל מתוכנן מבעוד יום. משה מצלם בצורה קלאסית יותר, הוא מבקש לעקוב אחרי השחקנים ואחרי הסיפור.

את נפילת מטוסו של הגיבור נצלם בלונדון מסיבות טכניות. מסיבות דומות פיתחנו את החומר בארץ אבל שלחנו אותו לניוירוק לקבל את הפרינט. איכות החומר שראינו כאן — אפשר לומר שלא הייתי מרוצה עד הסוף.

● כריסטינה מארסיליאק: "הייתי צריכה להתמודד עם שתי שפות, אנגלית ולאדינו. כשמשוה בא לספר והציע לי את התפקיד, לא ידעתי מאום על שפת הלאדינו, אם כי בדרום ספרד יש המדברים אותה. כשקיבלתי את הטכסט

(המשך בעמוד 26)

אסתר — משוש האינטלקטואלים

"אסתר" (לשעבר "אסתר לנצח"). סירטו של עמוס (יומן שדה) גיתאי, קיבל את ברכת-הדרך של שבעי-הביקורת, ויוצג במסיגרת זו בפסטיבל קאן הקרוב. על-פי המבוכה שאחזה בקהל צופי מוסיאון תל-אביב בחג-הפורים למראה מגילת אסתר הגיתאית (ויצאת-מצרים שערכו שם רבים מן הצופים) אפשר להסיק שגם פילמוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה.

ניתן לנחש, על-פי הנסיון המצטבר, מה יש בו, בסרט זה, שיכבוש את ליבם של האינטלקטואלים, התיאורטיקנים של

צלם אלקאן ובימאי גיתאי (מביט דרך עדשה)
פילמוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה

הקולנוע ובוודאי של אנשי הקולנוע בעלי התודעה הפוליטית האוהדים את השמאל. בצרפת במיוחד. מבחינה צורנית — מצלמה ניצבת על מקומה או זהה באיטיות עצומה, שחקנים כבובות נעים ומדקלמים, תאורה מדויקת, מיסגור (פריים) קפדני, וסצינות ארוכות-נגן. מבחינה רעיונית — תמליל מגילת-אסתר, הצופן בחובו את המסר הבא: אותו העם שניצל משמדת הפך למשמיד, כשטיעונו ההיסטוריים משמשים בידי

כתירוצים לעשות לזולתו מה שניסו לעשות לו. גיתאי, במצב-רוח מרומם אחרי רטרופקטיבה בפסטיבל שטרסבורג, לצד מרטין סקורסיה, הסביר: "עשו כה הרבה סרטים על נושאים מינדיים, שלא מצאתי לנכון לחזור על הסכימה המקובלת. עניין אותי להתמודד עם הצד המיתולוגי של הציוויליזציה שלנו. רציתי להתמודד עם העברית העתיקה, לקחת את האיכויות הקלאסיות של שפת-התפילה, לשמור על ההיגיון של שפה שחלק ממנה הוא שפת-קודש ולהעביר אותה בנוף ובזמן של היום."

מגילת-אסתר של גיתאי מצולמת אכן בחורבות ואדי-סאליב (שנראות בסרט אטרקטיביות כמיקדשים פגאניים) כשאת מישתה-אסתר מלווים חרוזי שיר-השירים מצד אחד ורחשי מטוסים ומכוניות נוסעות בכביש מן הצד האחר.

למה אסתר? "הסיפור של המגילה פיתה אותי. הוא אטרקטיבי מאוד. יש בו דמויות של אנשים מיוסרים. יש טוב ויש רע, יש מתח. הנה, עוד מעט בטעות, יתלו את הטוב. למה ואדי-סאליב? בשבילי שיחקה הסנסציה של הנוף, איכות האור, הצבע של האבן, ארץ שיש בה מעט מאוד צל. לא לשכוח, אני אדם שבא משטח הארכיטקטורה."

עמוס גיתאי, מתלמידיו של יצחק דנציגר בפקולטה לארכיטקטורה, נושא עימו את הנדוניה של אמנות. שהצורה בה חשובה כתוכן ולעיתים מהווה בעצמה את האמירה התוכנית: "האמירה הכללית זה לא העיקר במיקרה זה. הבעיה של הצורה היתה בעיניי ארכיטקטית. כך הועלה על-ידי, בשיתוף עם ולא מלודרמה נאראטיבית. כשצילמתי את התאורה, אני הצלמתי נורית אביב ומנהל-הצילום שתיכנן את התאורה, אני אלקאן, הרעיון שכל סצנה תהיה שוט (צילום) אחד ארוך. לגבי הארמון של אחשוורוש, כשהתברר שהבניין שבו חשבנו למקם אותו איננו בטוח די הצורך התפתח הרעיון ליצור תפאורה בעזרת תאורה, כשרק בעזרתה אתה יכול לנצל חלל חיצוני והופך אותו למינימי."

המסר! המסר מסתפק הפעם בעשר דקות אחרונות. כשכל שחקן מדווח את תולדות חייו, במילים אחרות: סידרת התיאורים של העם היהודי, בארצו, היום. מגדיר גיתאי: "אוסף של טרגדיות, אנשים סוחבים את הביגוראפיות שלהם מאירופה ומנסים לבנות כאן אוטופיה."

הקשר לעתיד! הפרויקט הבא של גיתאי: שתי נשים שרצו לבנות אוטופיה בתחילת המאה, אלה לאסקר-שילר ומניה שוחט.